

مسئولان تصمیم بگیرند؛ روایت حقیقی از داخل به گوش مردم برسد بهتر است یا **از شبکه‌های ماهواره‌ای؟**

جولان شایعات وروایت‌های غیردقیق درباره اتفاقات

سکانس اول؛ خبرهای ضد و نقیض درباره علی شمخانی

یکی از مهم‌ترین روایت‌ها و خبرهای متناقض از همان سحرگاه ۲۳ خردادماه، مربوط به علی شمخانی، مشاور رهبر انقلاب بود. او که در ساعت ۴ بامداد هنگامی که برای اقامهٔ نماز صبح از خواب برخاسته بود، مورد هدف ترور اسرائیل قرار گرفت و خبر شهادت او در رسانه‌ها منتشر شد. این خبر بلافاصله بعد از انتشار توسط نورنیوز تکذیب شد و حال او را وخیم گزارش کردند.

علی‌رغم تکذیب شهادت او، انتشار تصویری از شمخانی در کنار دیگر فرماندهان شهید به شایعات دامن زد و برخی رسانه‌ها با استناد به یک بنر تسلیت، از شهادت علی شمخانی، مشاور رهبر انقلاب و دبیر پیشین شورای عالی امنیت ملی خبر دادند. در این هنگام، مسئول تیم پزشکی شمخانی در گفت‌وگو با خبرنگاری خبرآنلاین، ضمن تکذیب شهادت او، تأکید کرد که وضعیت عمومی شمخانی رضایت‌بخش نیست و تیم پزشکی در حال انجام اقدامات لازم برای معالجه مشاور رهبر انقلاب است.

در پیحوجهٔ شایعات درباره شهادت این مشاور رهبر انقلاب، انتشار پیامی از او باعث شد تا شایعات شکل جدیدی به خود بگیرد و برخی رسانه‌ها از قطع شدن پاهای شمخانی خبر دادند. شمخانی در پیامی خطاب به رهبری نوشته بود: «من زنده‌ام؛ و این تن زخم‌خورده، به لطف حضرت حق، همچنان سپر بلای این ملت خواهد بود. دل من، همان دل «لبیک‌گو»ی دیروز است، و امروز هم می‌تد برای دین، برای میهن، برای مردم.» نهایتاً شمخانی با حضور در مراسم تشییع پیکر شهدای اقتدار ملی در هفتم تیرماه، درحالی که عصا به دست داشت، به شایعات درباره شهادت و قطع پاهایش پایان داد.

سکانس دوم؛ حمله به شورای عالی امنیت ملی اگرچه وحید جلیلی، برادر سعید جلیلی و قائم‌مقام صدا و سیما، برای اولین بار در همان روز برقراری آتش‌پس میان ایران و اسرائیل یعنی سوم تیرماه، از حمله به جلسه سران قوا پرده برداشت، اما تا به امروز روایت‌های متعددی درباره آنچه از سوی مقامات و کارشناسان مطرح شده، وجود دارد.

جلیلی گفته بود: «این‌ها دوشنبه پیش، یک ساعت قبل از زدن صداوسیما، جلسه سران قوا را زدند که الحمدلله به شکل معجزه‌آسایی نجات پیدا کردند. ولی تا چند ساعت ترامپ وحشی فکر می‌کرد رئیس‌جمهور و رئیس مجلس و رئیس قوه قضائیه از بین رفته‌اند.»

پس از آن، علی لاریجانی، مشاور رهبرانقلاب، در مصاحبه‌ای تلویزیونی به روایت ناگفته‌های ۱۲ روز نبرد ایران با رژیم صهیونیستی پرداخت و با اشاره به توطئه اسرائیل برای هدف قرار دادن سران قوا در جلسه‌ای خاص گفت: «اسرائیل قصد داشت پس از حمله به سران قوا، سراغ رهبری

جنگ‌های نظامی همیشه با شلیک گلوله آغاز می‌شود؛ در این روزگار مدرن، گاهی شلیک یک پهپاد یا موشک و حتی ترور یک مقام نظامی بلندپایه می‌تواند آغازگر یک جنگ نظامی باشد. اما پس از شنیدن صدای انفجار، روایت‌ها شکل می‌گیرند.

به گزارش خبرآنلاین، یک ماه گذشت؛ یک ماه از زمان برقراری آتش‌پس میان ایران و اسرائیل. یک ماهی که دیگر آسمان ایران خالی از نوره‌ای قرمز ناشی از مقابله پدافند هوایی با ریزپرنده‌هاست و زندگی عادی، در میان بیم و هراس از شروع احتمالی جنگی دیگر، به جریان افتاده است.

جنگی که ایران را متحد و یکپارچه به دفاع از کشور کرد و همه یک‌صدا به حمایت از وطن پرداختند. جنگی که گرچه با منسجم‌کردن مردم، پیروزی حاصل کرد، اما قطعی اینترنت و نبود دسترسی کافی به اطلاعات، به یک‌طرفه‌شدن رقابت در فضای رسانه‌ای منجر شد. در واقع، سکوت تحمیلی شبکه‌های اجتماعی، روایت‌ها از جنگ را بی‌صدا کرد و فرصت را به رسانه‌هایی داد که همیشه منتظرند روایت ما را به جای ما تعریف کنند؛ حتی اگر حقیقت را نگویند.

روایتی که از دست ایرانی‌ها خارج شد

جنگ‌های نظامی همیشه با شلیک گلوله آغاز می‌شود؛ در این روزگار مدرن، گاهی شلیک یک پهپاد یا موشک و حتی ترور یک مقام نظامی بلندپایه می‌تواند آغازگر یک جنگ نظامی باشد. اما پس از شنیدن صدای انفجار، روایت‌ها شکل می‌گیرند. ترس و روایت‌های مختلف مردم در شبکه‌های اجتماعی یکی پس از دیگری منتشر می‌شود و سوگواری و ممدلی جمعی را به همراه دارد.

حاشیه سوده‌های میلیاردری شرکت در مناقصات VIP با اشتراکات ایران تدر

اتفاقی که پس از بمباران سحرگاه ۲۳ خردادماه رخ داد، انتشار تصاویر تلخ شهدا و آثار جنایت اسرائیل توسط رسانه‌ها همراه شد تا دنیا نیز شاهد آنچه در آن روز تلخ رخ داد، باشد. فیلم‌های نبرد پدافند هوایی با ریزپرنده‌های اسرائیلی در اینستاگرام و توئیتر، به همراه ترانه‌هایی چون «فرض کن این موشکا ستاره‌شان»، «ای در رگام خون وطن، ای پرچمت ما را کفن» و «از خون جوانان وطن لاله دمیده» منتشر شد. انگار اسکرول‌کردن صفحات اینستاگرام و خواندن روایت‌های مردم در توئیتر و صفحات خبری، علاوه‌بر آن‌که راهی برای کنترل هراس از جنگ بود، همواره بستری بوده برای رساندن اخبار درست به گوش جهانیان.

در این میان، قطعی ناگهانی اینترنت و فیلترینگ شدید، نه‌تنها باعث شد که دیگر مردم نتوانند روایت‌های خود از این جنگ تحمیلی را منتشر کنند، بلکه صحنه روایت از این جنگ را نیز از مردم و رسانه‌ها گرفت و صحنه رسانه‌ای را مانند خیابانی یک‌طرفه، در اختیار دشمن قرار داد. در این خصوص، توجه برخی به رسانه ملی و سایت‌های خبری، به‌ویژه پس از حمله موشکی به ساختمان شیشه‌ای صداوسیما، بیش از پیش شد و کارشناسان و سیاسیون، فارغ از جناح‌های مختلف، راهی ساختمان خیابان جام‌چم شدند تا تحلیل خود را از جنگ ارائه کنند.

اما فارغ از قطعی اینترنت و عدم دستیابی به اطلاعات، چه از سوی مردم و چه از سوی خبرنگاران، روایت‌های متعددی که سیاسیون بعد از برقراری آتش‌پس در رسانه‌های مختلف مطرح کردند، از دیگر نکاتی بود که باعث مغلوب‌شدن ایران در جنگ رسانه‌ای شد. به بیان دیگر، تحلیل‌ها و خبرهای متفاوت که گاه بدون سند و بر پایه شنیده‌ها و شایعات از جنگ تحمیلی مطرح شد، جای تحلیل‌های درست را گرفت و باعث شد پرسش‌های زیادی در اذهان عمومی شکل بگیرد و نگرانی‌هایی درباره مرجعیت رسانه‌ای ایجاد شود. در این گزارش، به چند سکانس از روایت‌های متفاوت می‌پردازیم.

ابطحی: حفظ هم بستگی اجتماعی به «عملکرد» نیاز دارد
جایگاه روحانیت نزد مردم تضعیف شده است

یک فعال سیاسی اصلاح طلب، تأکید کرد: واقعیت این است که حفظ هم بستگی اجتماعی تنها به سخن احتیاج ندارد بلکه به عملکرد نیاز دارد؛ نباید اجازه داد زمان این عملکرد بگذرد.

سخن نخست

جنگ تمدن و توحش : پرسشی برای قرن ما ادامه از صفحه یک

وزیر خارجه ایالات متحده، آنتونی بلینکن، ردای دیپلماتیک از تن به در آورد و در کنار ژنرال‌های صهیونیستی، فرماندهی اتاق جنگ علیه مردم غزه را بر عهده گرفت؛ جنگی که از همان آغاز، بی‌هیچ پردموشی، بر پیکر انسانیت آتش گشود. فرمانده ارتش آلمان، در نمایشی نمادین اما عمیقاً پرسش‌برانگیز، در تل‌آویو به سربازان ارتش اشغالگر خون اهدا کرد؛ گویی تاریخ، به دور تسلسل خود بازمی‌گردد، اما این‌بار با چهره‌ای وارونه. روسای جمهور و نخست‌وزیران اروپا، یکی پس از دیگری، با لیخندهای دیپلماتیک و ژست‌های مدافع تمدن، پشت تریبون‌های کنفرانس خبری کنار نتانیاهو ایستادند.

در میان این همه، جمله‌ای از رئیس‌جمهور فرانسه، امانوئل ماکرون، در کنفرانس خبری مشترک اش با نتانیاهو در حافظه تاریخ نقش بست؛ جمله‌ای که شاید روزی فرزندان ما با حیرت در کتاب‌ها بخوانند: «این، جنگ تمدن است علیه‌بربریت.»

اما اکنون، دو سال پس از آن گفتار، هنگامی که خاک غزه جز ویرانی چیزی نمی‌شناسد؛ هنگامی که میلیون‌ها زن و مرد و کودک، میان تشنگی، گرسنگی و انفجار نفس می‌کشند؛ باید بار دیگر پرسید:

آقای ماکرون! اینجا کدام تمدن ایستاده و آن‌جا کدام توحش برپا شده؟

شما که وارث انقلاب کبیر فرانسه هستید، انقلابی که با فریاد “آزادی، برابری، برادری” دیوارهای ظلم را فرو ریخت، آیا اکنون هنوز صدایی از آن آرمان‌ها در گوش شما باقی‌ست؟

چه تمدنی، از نهادهای حقوق بشری سخن می‌گوید اما بر خاکستر کودکان، چشم‌می‌بندد؟

چه کسی متمدن است، آن‌که جان را نجات می‌دهد یا آن‌که آسمان را بر خانه‌های مردم آوار می‌کند؟

کدامین فرهنگ، نان را از سفره محاصره‌شدگان می‌رباید، آب را از لبان تشنه دریغ می‌کند و برق را از بیمارستان‌ها قطع می‌نماید و دیوار ها را بر سر بیماران خراب می‌کند، و همچنان از «ارزش‌های انسانی» سخن می‌گوید؟

امروز، وجدان بشریت زخمی است. انسان، با همه ادعاهایش، در آزمونی تاریخی مردود شده است.

جنایتکاران صهیونیست، چنان خون به‌پا کرده‌اند که هیترل، مغولان و جنایتکاران قرون وسطی، در برابرشان رنگ می‌بازند.

در جهانی که کلمات را تحریف کرده‌اند، ما باید واژه‌ها را پس بگیریم؛

باید حقیقت را از زیر آوار بیرون بکشیم.

اگر این، چهره‌ی تمدن است، پس بگذار توحش را دوباره تعریف کنیم.

اگر کودک بی‌جان در آغوش مادرش «بربر» است و خلبانی که بمب بر سرش می‌ریزد، «متمدن»؛ آنگاه، ما زبان را کم کرده‌ایم، و با آن، انسانیت را نیز.

امروز، فقط یک چیز برای گفتن باقی مانده:

اندکی شرم...

شرم برای کسانی که می‌کشند، شرم برای کسانی که حمایت می‌کنند، و شرم بزرگ‌تر برای آنان که سکوت کرده‌اند...

اخبار

مجلس با دو فوریت لایحه مقابله با انتشار محتوای خلاف واقع در فضای مجازی موافقت کرد

نمایندگان مجلس شورای اسلامی با دو فوریت لایحه مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی موافقت کردند.

به گزارش خبرنگار سیاسی ایرنا، نمایندگان در جلسه علنی امروز یکشنبه مجلس شورای اسلامی با ۲۰۵ رأی موافق، ۴۲ رأی مخالف و ۳ رأی ممتنع از ۲۶۰ نماینده حاضر با دو فوریت لایحه مقابله با انتشار محتوای خبری خلاف واقع در فضای مجازی موافقت کردند.

کازم دلخوش معاون امور تقنینی معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور در این جلسه گفت: این لایحه ۲۲ ماده دارد. ممکن است ایراداتی داشته باشد اما با تصویب دو فوریت و کلیات، در جزئیات این ایرادات را با کمک نمایندگان برطرف خواهیم کرد.

وی با تأکید بر توسعه جریان اطلاعات و اخبار، اظهار کرد: هیچ کس با این فضا مخالفتی ندارد و حتی به عنوان ابزار اقتصادی استفاده می‌شود ولی ما شاهد یک سری تبعات منفی ناشی از اخبار تحریف شده، آسیب به امنیت جامعه، عوام فریبی در جامعه هستیم که باعث تضعیف انسجام ملی می‌شود.

معاون امور تقنینی معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور با بیان اینکه باید بین اخبار تفکیک صورت گیرد، بیان کرد: تفکیک اخبار صحیح از نا صحیح می‌تواند به انسجام جامعه کمک کند.

موافقان و مخالفان درباره لایحه چه گفتند؟

سید فریدالدین موسوی نماینده مردم مراغه و عجب شیر در مخالفت با این دوفوریت، گفت: در شرایطی که کشور ما پس از جنگ تحمیلی بیش از هر چیزی نیازمند انسجام ملی، همدلی اجتماعی و اعتماد عمومی است، ارائه چنین لایحه‌ای با قید دو فوریت هم جای تعجب دارد و هم با مصالح کشور سازگار نیست.

وی افزود: محتوای این لایحه محل بحث است، آیا با مشکلات معیشتی و ضرورت شفاف‌سازی در همه سطوح اولویت ما مقابله با آن چیزی است که محتوای خبری غیرواقع نامیده می‌شود.

سید نجیب حسینی نماینده مردم مینودشت نیز در موافقت با این لایحه گفت: اسرائیل و امریکا در جنگ ۱۲ روزه نتوانستند پیروز شوند و شکست خوردند، اما اگر فضای مجازی را کنترل نکنیم ممکن است دنیای غرب و رژیم صهیونیستی در فضای مجازی پیروز شود.

علی آذری نماینده مردم قوچان و فاروج در مخالفت با دوفوریت این لایحه، بیان کرد: اینکه فضای مجازی باید ساماندهی شود یک اصل است اما باید بدانیم فضای مجازی فضایی مرکب از اجتماع، سیاست و فرهنگ است. این لایحه خام بوده و ایرادات بسیاری دارد.

وی افزود: در قانون‌نویسی نباید از واژگان مبهم استفاده کرد، شفاف نبودن واژگان یکی از ایرادات مهم است. به طور مثال استفاده از الفاظی مانند محتوای خلاف واقع، تشویش اذهان عمومی، ظن قوی، خسارت‌های شدید و میزان اثرگذاری دارای ابهام است.

زهرآ سعیدی نماینده مردم مبارکه هم در موافقت با دوفوریت لایحه، با بیان اینکه امنیت روانی جامعه بخشی از امنیت اجتماعی است، گفت: چرا این موضوع را به رسانه‌ها ربط می‌دهند. امروز هر فردی بدون مجوز یک رسانه است فیک نیوزها خبری را منتشر می‌کنند و این خبر را در صدها کانال منتشر می‌کنند؛ تکرار این موضوع واقعیت‌سازی می‌کند.

خورده است. واژه‌ای که همان روزهای ابتدایی

جنگ ۱۲ روزه تحمیلی به کرات شنیده شد و اظهارات اخیر پزشکیان و دیگر مقامات ارتش کشور هم مهر تأییدی بر آن است. البته زمانی انگشت اتهام و جاسوسی برخی از مسئولان به سوی خبرنگاران نشانه می‌رفت و زمانی دیگر هم شبکه‌های اجتماعی را عامل جاسوسی معرفی کردند. موضوعی که جای خالی روایت‌های درست از آن در تلویزیون و رسانه‌ها خالی است و صحبت‌های متناقض و گاه طرح ادعای عجیب، صرفاً به التهاب فضای فعلی منجر می‌شود.

خاصه آنکه مصطفی کواکبیان، نماینده تهران در مجلس دهم، ادعاهای عجیبی را درباره کاترین شکدم مطرح کرد که اگرچه تکذیب شد، اما تحلیل درستی از آن اتفاقات بیان نشد. یا آنکه سردار غلامرضا جلالی، رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور، در حالی از نقش پیام‌رسان واتساپ در مکان‌یابی و ترور سخن گفت که طبق گفته خانواده فرماندهان شهید، آنان از تلفن همراه استفاده نمی‌کردند.

چنانچه مهدیه شادمانی، دختر سردار شهید شادمانی، با انتشار یک استوری در شبکه اجتماعی اینستاگرام نوشت: «محل استقرار پدر هر چند ساعت تغییر می‌کرد. گوشی و وسایل هوشمند همراه نداشتند! پروتکل‌های امنیتی رعایت شده بود، اما در طی روزهای دهفمندهی ستاد جنگ، چندین بار مورد ترور درهفمند اسرائیل قرار گرفتند و پس از چندبار ناکامی بالاخره دشمن موفق به شهادت ایشان شد. ردیابی‌های دقیق اسرائیل فراتر از واتساپ و یا جاسوسی سنتی و فردی است. ای کاش مسئولین مرتبط اقدام به شناخت دقیق و پیشرفته ردیابی به جای تکیه صرف به نرم‌افزارهای خارجی کنند.»

هرچه دیگر مسئولان کشور پذیرفته‌اند که سطحی از نفوذ در کشور رخ داده و یا به گفته محسن رضایی؛ «سیستم‌امنیتی با آلودگی امنیتی روبرو بوده است»، اما عدم پرداخت صریح به آن از دیگر نکاتی است که افکار عمومی برای یافتن پاسخ به آن، به رسانه‌های خارج از ایران مراجعه می‌کند و می‌تواند به د دست دادن مرجعیت رسانه‌ای منجر شود.

در آخر باید گفت که در آن روزهای پرتلاطم، مردم و فضای مجازی روایت‌گر اصلی جنگ بودند و با تصاویر و داستان‌های واقعی، گوشه‌هایی از حقیقت را به جهان نشان دادند. اما محدودیت‌های ناگهانی اینترنت، این جریان را مختل کرد و روایت به رسانه‌ها و منابع محدودتری سپرده شد. تناقض‌ها و روایت‌های متکثر مسئولان، فضای ابهام و سردرگمی را به اذهان عمومی ایجاد کرد و مرجعیت رسانه‌ای را به چالشی بزرگ کشاند. این تجربه بار دیگر ضرورت شفافیت و گفت‌وگوی صادقانه میان مسئولان، رسانه‌ها و مردم را نشان داد؛ تا روایت حقیقی از داخل و با شکلی دقیق به گوش مردم برسد.

حس باز یافت اعتماد در مردم شکل نگرفته است

این فعال سیاسی تصریح کرد: اما بعضاً اینقدر از خود گذشتگی در مدعیان ولایت و جمهوری اسلامی دوستی وجود ندارد که خودشان انصراف پا استعفا دهند. فرض کنید یک دبیر ۱۰۰ ساله در شورای نگهبان را نمی‌شود به راحتی تغییر داد اما اگر خود ایشان پیش قدم شده و این سمت را کنار می گذاشت کمک به فضای اجتماعی بود. یا صدا و سیما که فکر می کند این عرصه رسانه ای به منزله ملک پدری است. اگر کس دیگری در این رسانه صحبت کرد، منت می گذارد. برای حفظ این انسجام ملی باید حس بازیافت اعتماد در مردم ایجاد شود.

نایب به سادگی از کنار فرصت ها عبور کرد

وی در ادامه تأکید کرد: مردم هنوز باور ندارند که تغییری در راه است. امروز یک شورایی علی رغم نظر رئیس جمهور مخالف رفع فیلترینگ است. شورای دیگر مخالف با حضور برخی از افراد در رسانه ها است. سیستم امنیتی هنوز که هنوز به جای تمرکز بر روی شناسایی نفوذی ها، بیشتر به داخلی ها تذکر می دهد. زندانی های سیاسی که در بحران هدف قرار دادن زندان اوین، هیچ کدام فرار نکردند بلکه به سربازان و کادر پزشکی کمک

حجت الاسلام والمسلمین سیدمحمد جواد ابطحی در گفت وگو با ایسنا، با اشاره به موانع و چالش های موجود برای حفظ و تقویت انسجام ملی، بیان کرد: از نگاه بنده انسجام ملی یک مقوله دستوری نیست، بلکه باید با پذیرش جامعه همراه باشد. در جنگ دوازده روزه شاهد بودیم که عنصر «ایرانی» به میان آمد و توانست همه را به سمت این انسجام ملی ببرد. شکل گیری این انسجام ملی طبعی بود و خیلی غیرقابل پیش بینی نبود. اما نگهداری از این انسجام ملی کار سختی است.

کسانی که موج خالص سازی را ایجاد کردند باید تغییر روش دهند

وی در ادامه اظهار کرد: برای نگهداری و حفظ این انسجام ملی در وهله اول کسانی که موج خالص سازی را در کشور ایجاد کرده و پیوند مردم با حاکمیت را قطع کردند، باید تغییر روش دهند. واقعیت این است که تغییر روش برای این افراد سخت است. آنان قدرت را به دست آوردند و دیگران را از قدرت حذف کردند. برای عده ای از دست دادن قدرت و حرکت به سمت جامعه کار دشواری است. مثلاً در همین شرایط شاید نشود برخی از افراد، مقامات و معاونین دستگاه ها را جابه جا کرد.